

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Факультет: *історії та права*

Кафедра: *філософії, політології та міжнародних відносин*

ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН

СИЛАБУС

ПП НД/ОКБ 2.1.2.2

2020 – 2021 навчальний рік

Силабус це персоніфікована програма викладача для навчання студентів з кожного предмета, що оновлюється на початок кожного навчального року.

Силабус розробляється відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівця відповідного рівня та згідно навчального і робочого навчального планів, з врахуванням логічної моделі викладання дисципліни.

Силабус розглянутий на засіданні кафедри філософії, політології та міжнародних відносин.

Протокол від «27» серпня 2020 року №1

Завідувач кафедри (Ю.В. Харченко)

Розробник: кандидат політичних наук, доцент кафедри філософії, політології та міжнародних відносин

1. Ел. адреса: rabindrada@gmail.com

Інші контактні дані: <https://www.facebook.com/rabindrada> (профіль у Фейсбук)

2. Опис навчальної дисципліни: Теорія міжнародних політичних відносин

Спеціальність:	<i>291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії</i>
Освітньо-професійна програма:	<i>291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії</i>
Рівень вищої освіти:	<i>Другий (магістерський)</i>
Форма навчання:	<i>Денна/Заочна</i>
Курс:	<i>I</i>
Семестр:	<i>I</i>

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	<i>Нормативна</i>
Блоків – 2	
Загальна кількість годин – 150	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2	
Лекції	<i>28 год.</i>
Практичні, семінарські	<i>24 год.</i>
Лабораторні	<i>0 год.</i>
Самостійна робота	<i>98 год.</i>
Вид підсумкового контролю:	<i>Екзамен</i>
Сторінка дисципліни на сайті університету	
Зв'язок з іншими дисциплінами.	<i>Політична філософія, історія міжнародних відносин, геополітика, соціологія міжнародних відносин, теорія міжнародної комунікації, глобалістика тощо.</i>

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення студентом теорії міжнародних політичних відносин є пізнання досвіду і уроків глобальних, регіональних та локальних зв'язків, засвоєння теорій міжнародних відносин. Опанування дисципліни має фахово-формуючу, світоглядно-виховуючу, інтелектуально-розвиваючу функції.

Завдання:

- Проілюструвати і описати головні міжнародно-політичні теорії та тенденції, що були характерними для людської цивілізації у контексті дипломатичних стосунків та воєн;
- Сформувати у магістрів уміння самостійно аналізувати теоретичні проблеми, історичні факти і явища на основі наукової методології, оцінювати варіанти аргументації в сучасній літературі, робити обґрунтовані висновки з історії міжнародних відносин;
- Спонукаати магістрів до вироблення рекомендацій тактичного й стратегічного змісту у сфері зовнішніх відносин.
- Репрезентувати магістрам ключові проблеми теорії міжнародних відносин, осьові етапи міжнародних стосунків у їх ретроспективному розвитку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- понятійно-категоріальний апарат теорії міжнародних політичних відносин;
- предмет, методологію, функції теорії міжнародних політичних відносин;
- особливості теоретичних напрацювань у галузі вивчення міжнародних політичних відносин;

вміти:

- фахово інтерпретувати міжнародні політичні відносини;
- здійснювати аналіз проблем сучасних міжнародних відносин та застосовувати знання для розробки практичних рекомендацій у відповідних напрямках.

пояснити, що таке

- «міжнародні політичні відносини», «геополітика», «теорії міжнародної безпеки», «глобальні канали комунікації», «форми і методи впливу у міжнародних відносинах»;
- «особливості сучасних зв'язків у сфері міжнародних відносин», «теорії і концепції міжнародних політичних відносин», «транснаціоналізацію міжнародних відносин».

Сформовані компетентності:

- **ЗК1** Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- **ЗК2** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- **ЗК3** Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- **ЗК4** Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- **ЗК5** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- **ЗК8** Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
- **СК1.** Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.
- **СК2.** Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

- **СК3.** Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.
- **СК4.** Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.
- **СК5.** Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.
- **СК9.** Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.
- **СК10.** Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

Програмні результати навчання відповідні компонентам освітньої програми:

- **РН1.** Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.
- **РН2.** Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини
- **РН3.** Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.
- **РН4.** Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.
- **РН7.** Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.
- **РН12.** Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.
- **РН13.** Брати участь у професійній дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.

4. Зміст дисципліни. Календарно-тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с.р.	л		п	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1: Фундаментальні засади ТМПВ												
<i>Теорія міжнародних відносин як наука</i>	4	2	2				6					6
<i>Історії теорій міжнародних відносин</i>	7		2			5	4					4

<i>Методологія міжнародних досліджень</i>	4					4	5					5
<i>Теорія геополітики</i>	4					4	7					7
<i>Сучасні теорії міжнародних відносин</i>	8					8	6	2				4
<i>Сучасні геополітичні концепції</i>	6	4	2				8		2			6
<i>Сучасна світова система</i>	5					5	2					2
<i>Геоісторичні фази планетарного дуалізму</i>	4					4	4					4
<i>Політичний простір міжнародних відносин</i>	6	4	2				4					4
<i>Цивілізаційний вимір міжнародних відносин</i>	7					7	6					6
<i>Міжнародні системи</i>	7		2			5	8					8
<i>Міжнародні актори</i>	6	4	2				6					6
<i>Прогностична функція політичної теорії</i>	5					5	9					9
Разом за модулем 1	73	14	12			47	75	2	2			71

Змістовий модуль 2: Міжнародні інститути та процеси в ТМІВ

<i>Інструменти міжнародної політики</i>	6	2	2			2						6
<i>Планетарний дуалізм</i>	5					5						8
<i>Закономірності міжнародних відносин</i>	4		2			2						5
<i>Система міжнародних відносин</i>	5					5						5
<i>Міжнародні конфлікти та шляхи їх урегулювання</i>	6	4	2									6
<i>Правове регулювання міжнародних відносин</i>	6					6						6
<i>Зміст і форми міжнародного співробітництва</i>	5					5						4
<i>Міжнародна безпека</i>	6	4	2									4
<i>Міжнародний порядок</i>	6					6						8

<i>Україна та світ</i>	9					9					6
<i>Глобальні процеси сучасності</i>	6	4	2								5
<i>Визначальні події історії міжнародних відносин</i>	5					5					4
<i>Перспективи міжнародного вибору України</i>	8		2			6		2			6
<i>Разом за модулем 2</i>	77	14	12			51	75	2			73
Усього годин	150	28	24			98	150	4	2		144

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Теорія міжнародних відносин як наука</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет теорії міжнародних відносин. 2. Структура і функції теорії міжнародних відносин. 3. Понятійно-категорійний апарат. 	2 год.
2	<p>Тема 2. Сучасні геополітичні концепції</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Англосаксонська геополітика. 2. Європейська геополітика. 1. Євразійство. 	2 год.
3	<p>Тема 3. Політичний простір міжнародних відносин</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність і структура політичного простору. 2. Основні властивості політичного простору. 3. Контроль політичного простору. 	2 год.
4	<p>Тема 4. Міжнародні актори</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Держава: <ol style="list-style-type: none"> а) імперія; б) світовий лідер; в) держава – нація. 2. Міжнародні організації. 	4 год.
5	<p>Тема 5. Інструменти міжнародної політики</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сила. 2. Дипломатія. 2. Пропаганда. 	2 год.
6	<p>Тема 6. Міжнародні конфлікти і шляхи їх урегулювання</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типології міжнародних конфліктів. 2. Розвиток міжнародного конфлікту. 3. Регулювання міжнародних конфліктів. 4. Міжнародні переговори. 	4 год.

7	<p align="center">Тема 7. Міжнародна безпека</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Сутність, параметри і види безпеки. Основні загрози безпеці. Механізм підтримання міжнародної безпеки. 	4 год.
8	<p align="center">Тема 8. Глобальні процеси сучасності</p> <ol style="list-style-type: none"> Демографічні процеси і міжнародні відносини. Транснаціоналізм міжнародних відносин. Мондіалізація і глобальний розвиток. Демократичні й неототалітарні тенденції глобального розвитку. 	4 год.
	Разом	24 год

7. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p><i>Тема 2. Методологія міжнародних досліджень</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Діалектика. Загальнонаукові методи. Історичні методи. Конкретно-емпіричні методи. Прогностичні методи. 	18 год.
2	<p><i>Тема 3. Сучасні теорії міжнародних відносин</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Політичний ідеалізм. Політичний реалізм. Школа стратегічного аналізу. Модерністські теорії міжнародних відносин. Неокласичні теорії. 	20 год.
3	<p><i>Тема 11. Планетарний дуалізм як світосистемний феномен</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Діалектика взаємодії Сил Суші й Моря. Геополітичний рівень планетарного дуалізму. Форми вияву та функції планетарного дуалізму. Суперечність "Схід – Захід" як цивілізаційний рівень відносин сил планетарного дуалізму. Сутність геополітичної революції. Тенденції розвитку відносин планетарного дуалізму сучасної світової системи. 	15 год.
4	<p><i>Тема 12. Закономірності міжнародних відносин</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Закони у сфері міжнародних відносин та їх особливості. Зміст закономірностей міжнародних відносин. Зміст закономірностей в рамках державно-центристської парадигми міжнародних відносин. Універсальні закономірності міжнародних відносин. 	25 год
5	<p><i>Тема 15. Зміст і форми міжнародного співробітництва</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Типи міжнародного співробітництва. Інтеграційні процеси. Теоретичні моделі міжнародного співробітництва. Теоретичні моделі міжнародної інтеграції. 	20 год.
	Разом	98 год

8. Література для вивчення дисципліни.

а) Основна література:

1. Камінський А. Основи міжнародних відносин. – Львів, 2001.
2. Хонин В.Н. Теория международных отношений. Общая часть. – К., 2005.
3. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручн. 3-е вид. – К., 2007.
4. Манжола В.А., Гайдуков П.Ф., Губерський Л.В. та ін. Міжнародні відносини та зовнішня політика. 1945 – 1970-ті роки. – К., 1999.
5. Зінченко А.А. Історія дипломатії: від давнини до нового часу. – К., 2005.
6. Дюррозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. – К., 1995.

б) Додаткова література:

1. Агитон К. Альтернативный глобализм: новые мировые движения протеста. – М., 2004.
2. Альтернативные пути к цивилизации. – М., 20002.
3. Аннан К.А. Ми народи: Роль Організації Об'єднаних Націй у ХХІ ст. – К., 2000.
4. Антиглобализм и глобальное управление: доклады, дискуссии, справочные материалы. – М., 2006.
5. Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. праць. Вип. 32. – Ч. 1–2. – К., 2002.
6. Арон Р. Мир і війна між націями. – К., 2000.
7. Бек У. Что такое глобализация? – М., 2001.
8. Белорус О.Г. Глобальные трансформации и стратегии развития. – К., 2000.
9. Белорус О.Г. Экономическая система глобализма. – К., 2003.
10. Бжезінський Зб. Велика шахівниця. – К., 2000.
11. Бжезинский Зб. Выбор. Глобальное господство или глобальное лидерство. – М., 2004.
12. Білорус О.Г. Глобалізація і національна стратегія України. – К., 2001.
13. Білорус О.Г., Кримський С.Б., Павленко Ю.В. Глобалізація і безпека розвитку. – К., 2001.
14. Бовин А.Е. Мирное сосуществования. История. Теория. Политика. – М., 1988.
15. Богатуров А.Д. Великие державы на Тихом океане: История и теория международных отношений в Восточной Азии после Второй мировой войны (1945 – 1995). – М., 1997.
16. Бодрук О.С. Структура воєнної безпеки: національний та міжнародний аспекти. – К., 2001.
17. Бруз В.С. ООН: врегулювання міжнародних конфліктів. – К., 1993.
18. Братимов О.В., Горский Ю.М., Делягин М.Г., Коваленко А.А. Практика глобализации: игры и правила новой эпохи. – М., 2000.
19. Брендон П. Упадок и разрушение Британской империи. – 1781 – 1997. – М., 2000.
20. Брестский мир. – М., 1992.
21. Буткевич В.Г., Мицик В.В., Задорожній О.В. Міжнародне право: основи теорії. – К., 2002.
22. Валлерстайн И. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире. – СПб., 2001.
23. Василенко И.А. Политическая глобалистика. – М., 2000.
24. Вейцківський І.І. Зовнішня політика країн Західного Середземномор'я в 264 – 219 рр. до х. е. – Львів, 1959.
25. Видрін Д., Табачник Д. Україна на порозі ХХІ ст. Політичний аналіз. – К., 1995.
26. Введение в геополитику. – М., 2001.
27. Віднянський С.В., Мартинов А.Ю. Об'єднана Європа: від мрій до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу. – К., 2009. – 376 с.
28. Военная политология. – М., 1993.
29. Война и политика. 1939 – 1941. – М., 1999.
30. Волковский Н.Л. История информационных войн: В 2-х ч. – СПб., 2003.
31. Волес В., Волес Г. Творення політики у Європейському Союзі. – К., 2004.
32. Восток / Запад. Региональные подсистемы и региональные проблемы международных отношений. – М., 2002.
33. Вторая мировая война. Актуальные проблемы. – М., 1995.
34. Гайдуков Л.Ф., Кремень В.Г., Губерський Л.В. та ін. Міжнародні відносини та зовнішня політика. – К., 2001.

35. Галака С.П. Проблема нерозповсюдження ядерної зброї у міжнародних відносинах. – К., 2002.

Навчальні посібники:

1. Крушинський В.Ю., Манжола В.А. Міжнародні відносини та світова політика 1945 – 1980. Дати. Події. Факти: Навч. посіб. – К., 2007.
2. Здесенко А.П. Конфліктологія: Навч. пос. – Д., 1999.
3. Гуменюк Б.Ш., Щерба О.В. Сучасна дипломатична служба: Навч. посібн. – К., 2001

9. Політика виставлення балів. Вимоги викладача

Критеріями оцінки є:

усні відповіді:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

виконання письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальний бал за виступ з питань певної теми модуля на **семінарському занятті – 5 балів:**

- **5-4 б.** ставиться, коли студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить покликання на потрібну літературу. Обов'язковим є ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і використання під час розкриття питання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.
- **2,5-3 б.** ставиться, коли студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.
- **1,5-2 б.** ставиться студентові, який засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок.
- **0,5-1 б.** одержує студент, який невпевнено переказує матеріал, не завжди вправно ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок.

До 10-ти балів студент може отримати за виконані завдання **самостійної роботи** з певної теми модуля, з урахуванням якості, повноти виконання завдання.

До 10-ти балів ставиться студентові, який підготував значний за обсягом та змістом конспект до семінарських занять з певної теми модуля;

5 балів одержує студент, який старанно працював упродовж заняття, виконував вправи, залучався до колективних обговорень тощо.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі – роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, були учасниками олімпіад, конкурсів тощо можуть нараховуватися додаткові бали: **до 25 балів**.

20 балів студент може отримати за плідну роботу на лекції та семінарі.

Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав **поточних оцінок**, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Дві контрольні роботи у формі чотирирівневих завдань передбачено за результатами вивчення тем модуля 1 і модуля 2.

До контрольних робіт допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю.

Для проведення контрольних робіт розроблено контрольні завдання двох варіантів, які є рівнозначні за трудомісткістю.

За виконання контрольних робіт студент отримує бали, які враховуються в процесі розрахунків підсумкової семестрової оцінки:

- максимальна кількість балів – **10 (1-ша робота), 10 (2-га робота).**

У процесі виконання контрольних завдань студент може користуватися лише тими допоміжними матеріалами, які визначені викладачем. Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються нулем балів незалежно від причини.

ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ

З дисципліни «*Теорія міжнародних політичних відносин*» передбачена така форма семестрового контролю, як **екзамен**, який проводиться під час екзаменаційної сесії у визначену навчальним планом дату.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Дисципліна «*Теорія міжнародних політичних відносин*»

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
№ 1			№ 2			№ 3		Підсумкова семестрова
Т. 1	Т. 2	Т. 3	КР 1	Т. 4	Т. 5	КР 2	Т. 6	
5	5	5	10	5	5	10	5	60
Екзаменаційний контроль								
Відповідь на питання комплексного екзаменаційного білета								40

T1, T2 ... T9 – теми розділів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни